

Joachim Stockmann Thomas Panckow

Disputatio Physico-Medica De Sympathia &c.

Rostochii: Kilius, 1646

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730224600>

Druck Freier Zugang

J. Stockmann (Th. Panzer)

R. U. phil. 1646.

61

DISPUTATIO PHYSICO-MEDICA
De
SYMPATHIA &c.

Quam
AUXILIANTE DIVINO NUMINE
ex prælectionibus . . .

VIRI
Clarissimi & Experientissimi
DN. JOACHIMI STOCKMANNI,
Phil & Med. Doctoris, ejusdemq; Fa-
cultatis Prof. Publici, Reipublicæ Rostoch.
patriæ Physici, Præceptoris, Favitoris,
Hospitis & Promotoris perpetui
venerandi,
haustam

EODEM PRÆSIDE
Publico Examini placidaq; disquisitioni submitte
THOMAS PANCOVIVS,
Ruppin: Marchicus.
Habebitur XI. Cal. Septembris, horis matutinis,
in Auditorio Magno.

ROSTOCHII,
Literis NICOLAI KILLI, Academia Typographi,
c1o l9c XLVI.

Σὺν τῷ Θεῷ.

A B illo tempore, quo doctrinam de *SYMPATHIA* explicari audiui, statim non parva incesit libido, in Materiam illam (1. quæ in Institutionibus Medica artibus parè traditur, 2. quæ in Anatomicis scriptis non nisi sparsim tangitur, 3. ex cujus ignorantia infiniti errores contingunt) diligentius inquirere, quæ notabiliora hac de re apud alios invenirem, indigitare, eaq; omnia certis thesibus includere publico examini subiicienda sub Presidio illius, qui huic rei ansam dederat & conatus meos hucusq; promovit. Ne autem illa sola qua inter partes nostri corporis est Symp. ita nudè proponeretur, de aliis etiam quæ in Physicis & Medicina occurrunt Symp. & Antip. nonnulla premittere opera pretium duxi. Erit igitur Cap. I. de Physicis Symp. & Antip. in genere. Cap. II. de iisdem in Medicina passim occurrentibus. Cap. III. de Symp. illa Medica quæ inter partes humani corporis observatur; cuiq; non Antipath. aliqua, sed idiontheia &c. opponitur, cujus species, causas & signa enarrabimus & Usus paucis demonstrabimus.

CAP. I.

De Symp. & Antip. Physica in Genere.

I.

Phyfica Συμπάθεια est affectio duabus, pluribusve rebus communis, eaq; amica; sicut Αντιπάθεια contraria affectio est. Utraq; passim deprehenduntur inter omnis generis naturalia corpora, ut promiscuè videre est apud Sperlingium in *Inst. Physicis* pag. 337. itemq; sed maximam partem de Vegetabilibus, Matthiolum, in *Pres. Comm. in Dioscor.* p. 14; nec non Ret. Laurenbergii *Horticult. lib. I. cap. XI.* & peculiariter de Animalibus Scaligeri *Exerc. 344. part. 4.* Bapt. Port. Et alios.

A 2

II. De

II. De Symp. & mutuo amore Hominum (unde illud Catulli in contrarium extat:

Non amo te, Volusi, nec possum dicere, Quare?

Hoc saltem possum dicere, Non amo te,)

quæ ex Platonis symposio sub Aristophanis Poëtæ joculari persona referuntur, si cui cognoscere volupe est, videat C. Bauhinum de *Hermaphroditis in præf. p. 6.* qui inde talem colligit Anacephalæosin, hisce ferè verbis: Est igitur quicq; nostrum dimidium hominì, utpote sectus, quem admodum pisciculi Psette qui vocantur, scisso uno, duo facti jam sunt. Querit autem perpetuò sui quicq; dimidium, quamobrem quicunq; ex viris promiscui generis portio sunt, quod olim Androgynum vocabatur, mulierosi sunt, adulteri q; ut plurimum reperiuntur, unde mæchi ducunt originem. Rursus quacunq; mulieres virorum cupida mæchæ q; sunt, hæc stirpe nascuntur. Quæ vero mulieres mulieris pars existunt haud multum viros desiderant, sed feminas magis affectant, atq; hinc feminae quæ feminis, sicut graculi graculis libenter assident, nascuntur. At verò qui maris portio sunt, mares sequuntur. Quoties itaq; dimidium suum alicui cujuscunq; sexus, occurrit, vehementissimè concitantur & obstupefcunt; indeq; amicitia, familiaritate & amore exardescunt. Atq; hi sunt, qui si uniri illi contingat per omnem vitam sese amare pergant, neq; quid potissimum à se vicissim expetant, exprimere possunt. Neq; enim Venerea voluptas id esse videtur, cujus gratia alter alterius consuetudine tantopere delectatur. Aliud quiddam est profecto, quod animus utriusq; cupit, nec exprimere valet, sed vaticinatur potius, conjicitq; & affectum insitum vestigiū, signat obscurū.

III. De hisce porro Physicis in genere Symp. & Antip. monere placet: α. quod inter varia & ferè innumera, quæ hujus generis ex Corn. Agrippa vel aliis autoribus de chartâ in papyrum transcribuntur, vana multa & frivola occurrant, ne cum Scalig. dicam nefaria *Exerc. 344. I.* quo loco sibi gratulatur, quod in tales libros sipientissimus rerum omnium suus genius non inciderit: eoq; ipso non obscure curiosos animos dehortatur, ne quibusvis facile assensum præbeant, vel experti undis tempus perdant, & pericula subeant. vide *Epist. præliminarem Matthioli*, ubi de radice Baaras &c. β. Quod ad Sympat. interpretationem, sicut alia etiam faciunt vocabula, ut sunt; Consensus, Concordia, Convenientia, Symphonia sive Consonantia aut Concentus, Amor item, Cognatio, Continuatio &c. ita ad explicationem Antipat. æquè faciunt;

ciant; Disensus, Disidium, Discordia, Discrepantia, Odium, Aversatio,
 Repugnantia &c. γ. Quod de hisce tam Græcis quem Latinis plarisq;
 vocibus Scal. *Exerc. 344, 4.* consuli possit. δ. Quod in hoc vel illo de-
 clarando Symp. & Antip. exemplo commodius usurpentur Hæc vel illa,
 quam sine discrimine quævis Nomina ε. Quod Amoris vocabulum,
 quam aptè congruat nobilissimæ illi quæ inter Magnetem & Ferrum est,
 Sympathiæ, videre sit in elegantissimo Poëtæ *Claudiani Epig.* cujus in-
 scriptio: *Magnes*; ubi fingitur ex Magnete Veneris & ex ferro Martis
 idolum sese mutuis amoris amplexibus unire & modo non continua-
 re ζ. Quod, quemadmodum dictæ Symp. Amoris; ita & illa quæ ani-
 madvertitur in ejusdem generis æquētensis fidiculis Scal. *Exerc. 444, 2.*
 Cum ad tactum unius, etiam movetur eadem altera, adeo, ut gravi-
 usculi si quid imponatur, tremat; si quid imponatur læviusculi ponde-
 ris plane decidat: id quod in numero diversis aliquo intervallo
 sejunctis instrumentis Musicis fieri observatur. Quod, inquam, illa
 Symp. vix ullo commodius & significantius appellabitur, quàm Con-
 centus & Symphonias nomine, vel etiam Similitudinis & Cognationis.
 De re ipsa videre potes Fel. Platerum *Tom. 1. pag. 283. & 287. ubi*
de Auditu agit, & obiter inquirat, quæ fiat, quod qui alias surdi sunt, non
 solum dum ore insertam fistulam inflant, redditum sonum percipiant,
 vel quodvis aliud musicum instrumentum dentibus si apprehendant sive
 surdi, sive obturatis auribus, sani. Et nota præter illas, quas affert ratio-
 nes, potissimam esse causam meatum ab auribus in fauces desinentem:
 de quo Barthol. *cap. 9. lib. 13. circa finem*: *Notandus inquit, est ductus*
quidam exiguus, cartilaginossus, ab aure ad palatum abiens, valvulâ dona-
tus, cujus usus est, aërem congenitum expurgare: nam hâc viâ exitus patet
excrementis ab aure ad os, sed non contra ad valvulam; unde in aurium
affectibus Masticatoria admodum juvant. Inspiciatur, præter Barth. & alios
 Anatomicos, illasum hâc ex parte Sceleton.

CAP. II.

De Symp. & Antip. in Medicinâ occurrentibus.

I. Hactenus de Physicis Symp. & Antip. in genere; sequitur, ut de
 iis etiam agamus, quæ in Medicinâ occurrunt: quo pertinent illæ hu-
 manorum corporum *ἰδιοσυγγαγίαι*: α. Si quis Abstemius sit; Butyrum,
 Caseum, Brassicam & alios communes cibos; imo carnes aut pisces fa-

A 3

stidiat.

stidiat. β . Si quis Feles, Musculos, Araneos, Ranas & similia minus noxia animalia cane pejus & angue fugiat. γ . Si quis odorem Rosæ cum animi deliquio aversetur. δ . Si quis attritum cultellorum; stridorem limæ; sericarum vestium sibilum sine aurium offensione non toleret, & quod rarum est, ad Phormingis sonum urinam mittere cogatur: quod Scaliger exemplo asserit jocosio: *Narrabo tibi nunc, inquit, jocosam Sympat, Reguli Vasconis equitū, n̄ dum viveret, audito Phormingis sono, urinam ilico facere cogebatur. Igitur ē turma quidam, quem levīs & civilis joci offensusculā aspersisset, ridiculam illi paravit ultionem. Ponē discumbentem adduxit cæcum quendam cum phorminge: cujus ut solebat sono permotus, ibi sub mensam in clarissimorum convivarum pedes, quin meje res, continere se non potuit.* [Exerc. 344. 6. itemq; Exerc. 153. 10. Et Renodei Instit. Pharmac. lib. 1. c. 8. in allegatorum aliorum exemplorum testimonium. ϵ . Si quis à venenatis animalibus lædi non possit, imò & impunè araneos devoret, serpentibus vescatur, ut Marfi & Psylli interioris Lybiæ populi, qui & nudo tactu sopire possunt serpentes; & cum de castitate conjugis dubitant, recens natam sobolem serpentibus, tanquam arbitris, exponunt: quod si enim in medium serpentis cumulum projectus læditur, statim spurius & alieni sanguinis foetus judicatur & abjicitur. ζ . Si quis hæc vel illa medicamenta v. g. Cassiam, non ferat; cujus haustu in Mediolanensi civitate integram quandam familiam interisse, Scaliger monet Exerc. 153. 10. Conferantur quæ de Interna Cassiæ Anatomia & salutari noxiq; usu tradit Quercetanus in *Tetrade*, itemq; Riolanus in *Epist. præliminari*. Si quis contra non solum vehementiora medicamenta innoxie toleret. v. g. Opium, in magna Quantitate assumere; integrum Colocythidis pomum devorare; sed etiam venenis v. g. Napello sine noxa vesci possit. Vide iterum Renod. lib. 1. c. 13. & de Colocynth. Libavium 2. *Syntagm* p. 368.

II. Adde, si placet, quæ de Lazaro Vittrivorace Realdus Columbus, lib. 15. p. 486. refert inter ea, quæ raro in Anatomia reperiuntur: *Majore*, inquit, *admiratione me affecit Inspectio Lazari vittrivoracis vulgò dicti, quem patritii omnes Veneti. imò Veneti omnes, omnes Ferrarienses de facie noverunt. Hic nullo prorsus gustu, dum viveret, præditus erat, nullam in edendo voluptatem, nihil injucundum persentiebat: insipida, amara, dulcia, pingua, salsa, acris non distinguebat: vitrum, saxa, lapides, ligna, viva animalia, carbonēs, pisces vivario extractos, adhuc salientes vorabat.*

vorabat. Vorabat lutum, lineos laneosq; pannos, fœnam, stipulam: & ut brevi omnia complectar, quicquid homines, quicquid animantia vorant, quicquid illi edendum seu diglutiendum potius offerebatur, mercede propostâ, dictum ac factum ingurgitabat. Testis est inter reliquos Martinus Aromatarius Patavii ad Angeli insigne, cui sacculum, carbone refertum & sacculum insuper devoravit: quo viso, persolvit, quod pollicitus fuerat, comminatus ne ad Pharmacopolium amplius accederet: veritus ne se cum tabernâ & vasis esitaret, &c.

III. Porro in Medicamentorum missione non rarò Symp. & Antip. occurrunt. v. g. in præparatione Tartari Vitriolati, cautissimè licet permisceatur Oleum Tartari, & Spiritus Vitrioli; tanta tamen exsurgit effervescentia, ut vitrum etiam supra modum incalascit. Vide *Basilicam Chym. Croli* p. m. 116. Et præparatione Auri fulminantis *ἡ κεραυνόχρυσος*, apud eundem p. 211. ubi plurima erunt, quæ ὀφθαλμοφανῶς miraberis.

IV. Nec non in Medicamentorum Effectis Symp. & Antipath. extant vestigia: quod alia alios humores educant; unde Cholagoga, Phlegmagoga, Melanagoga, Hydragoga dicuntur: quod alia alias partes vel amice respiciant, (unde Cephalica, Pneumonica, Epatica, Stomachica, Splenetica, Euacustica, Oxidorcica &c. appellantur) vide Sennert. *de Consensu & Diss.* cap. 6. Symp. & Antip. exempla: vel etiam peculiariter afficiant & lædant; ut Torpedo Nervos; Lepus marinus, Pulmones & Cantharides vesicam, etiam si extrinsecus corpori tantum applicentur. Vid. Sennert. *de Canth. inter venena*; & Cardanum, *de Rerum varietate* p. 10. ubi non nullas rationes reddit, cur Canth. vesicam exulcerent, & Lepus marinus pulmones erodat.

CAP. III.

De Symp. illa Medica quæ inter partes Humani corporis observatur.

I. Restat jam illa Sympat. quæ est inter Humani corporis partes: cui non aliqua opponitur ἀντιπάθεια, sed cui ἰδιопάθεια sive αὐτοπάθεια, contradistinguitur: & porro πρῶτοπάθεια, δευτεροπάθεια sive ὑστεροπάθεια, ut infra patebit.

II. De quibus omnibus, antequam directè agamus, obiter explicare consultum putamus, quid πάθημα & πᾶσι differant: & quidem ita.

ita ut brevitatis causa, comprehendiosissimum aliquem autorem huc citemus; præsentibus futuris Auditoribus, si quæ desiderant, interpretaturi & καὶ δύναμιν suppleturi omnia.

III. Πάθος & πάθημα, Passio & Affectio quomodo differant à Διαθέσει i. e. ipso Affectu seu morbo, vide apud Duncan. Liddellium, lib. 3. c. 2. Artu Medica; ubi inter alia etiam hæc habentur bene notanda: Morbus est dispositio viventis corporis præter naturam, quæ primo actiones sensibilibus lædit. Causa est omne illud, quod sua natura, in constitutione morbi partem generationis confert: Confert autem per mutationem & motum. Atq; ipsa constitutio seu dispositio propriè nihil aliud est, quam terminus illius motus. Aliud enim est pati & affici: aliud affectum & dispositum esse: deinde aliud πᾶθος & πάθημα, Passio sc. & Affectio: aliud Διαθεσις Dispositio sc. & affectus. Nam ipsa Dispositio & affectus nihil aliud est, quam mutationis illius vestigium patienti corpori impressum: aut forma sive Qualitas quadam motum consequens. Proinde sublata causa tollitur quidem passio & patientis corporis affectio, sed non necessario unà affectus sive dispositio. Coniungatur libri 2. part. 1. cap. 1. Institut. Sennerti.

IV. Ceterum cum afficiuntur nostri corporis partes sive παθήματα sive πάθος; vel Proprio, vel Alieno laborant vitio: atq; ita omnis affectus vel Proprius partis vel Alienus est. Et quidem Proprius (qui πᾶθος & in ipsa affecta parte insidens stabilis permanensq; Διαθεσις est) ἰδιονάθεια appellatur: Alienus verò ab alia parte communicata, quæ nondum firma & durabilis affectio, sed πάθημα tantum est, συμνάθεια vocatur.

V. Et cum non rarò contingat ut pars parti condolens propter diuturniorem compassionem vel situm, aut peculiarem quamvis aptitudinem propriam tandem contrahat morbosam διάθεσιν: quæ vel Dependens adhuc & partim in fieri, & partim in facto esse, vel Independens & in absolute facto esse, est. In eo casu, maioris distinctionis ergo, hæc per Sympath. genita ἰδιονάθεια non simpliciter ἰδιονάθεια sed δὲ νεοπάθεια aut ὑπερπάθεια; atq; prior per se genita ἰδιονάθεια non simpliciter ἰδιονάθεια sed πρωτόπαθεια dicitur.

VI. Hac de re principaliora sunt Gal. loca l. 2. de loc. aff. c. 3. & 6 quorum priore inter alia hæc habet verba: Quod si commutata ratione, de nominibus certare desieris, magis propriè interpretando dices affici quidem caput, quando ventriculo consentit: egrotare verò, cum proprio affectu laborat.

laborat. Similiter ventriculum affici quidem, cum à vitiosis molestatur humoribus: agrotare verò, aut per propriam intemperiem, aut cum inflammationem vel ulcus vel abscessum habet præter naturam. Quod si omnino accuratori scrupulio, voluerit huiusmodi quæstiones enodare, interdum simulatq; alimenta fuerint corrupta, coctionis quoq; actionem ladi dicet: interdum hanc quidem non ladi: illa vero esse vitiosa. Quippe corruptionis ciborum, tres prima & veluti generalissimæ sunt differentia; Una quidem fit per proprios ventriculi morbos, altera à vitiosis humoribus, & ipsis accumulati. Tertia ab alimentorum qualitate induitur.

VII. Hisce posterioribus Gal. verbis, quæ subjungatur dignissima est Sanctorii Sanctorii admonitio l. 2. c. 1. Meth. vitandorum Errorum, huiusmodi concepta verbis: Hanc Galeni præceptionem applicare quoq; possumus cuilibet parti laesæ, quoniam, quæcunq; corporis pars vel à proprio morbo læditur vel ab humore (aut spiritu) sive accumulato sive aliunde transmissa, vel à causis procatartici: ut oculos vigiles in omni afflictione habere præstet in hæc tres differentias, & illas expendere & ad illas totum revocare examinem: quoniam sub iis omnis mala valetudo, sit Propria, sit per Consensum, continetur. Coniungatur Fernel de Morb. diff. lib. 1 c. 4; Sanct. Sanct. Meth. vit. Err. lib. 2, c. 2.

VIII. Sed de hisce omnibus hætenus; nunc ad Differentias progredimur: Etenim alia Privativa alia Positiva est Sympath. & Positiva quidem per Communicationem (κοινωνία) fit, sive Qualitatis ipsius affectus (v.g. in Dolore) sive morbificæ causæ (Humoris, Spiritus) Privativa vero per denegationem necessarii alicujus requisiti, v.g. influentis, ut vulgo loquimur, Facultatis, aut Materiæ. De Privativa hæc & Positiva Sympath. notabilis est locus Fernelii, lib. jam citato: Idiosyncrasia est affectus contra naturam parti insidens, ejusq; proprius. Sympathia est affectus contra naturam parti alterius vitio impertitus. Tribus quidem modis fit. Unus est quum pars aliquid præter naturam aliunde illapsum excipit. Sic è ventriculo aut humores tenues, aut corrupti vapores in caput sublata, modò mentis actiones interturbant, modò meningum distentione vel excessu dolorem excitant, modò oculis simulatas fittasq; rerum imagines obijciunt atq; repræsentant, iis similes, quæ per suffusiones cernuntur. Alter est cum facultas opifex in partem illabi & influere prohibetur, veluti Spina inflammata vel obstructa, crurum resolutio incidit, omninq; illorum motus sensusq; perit; & obstructi nervi optici oculorum videndi actio con-

B

cidit.

cidit. Tertius per consensum Affectus est quum materia ad agendum neces-
saria accedere prohibetur. e. g. obstructi pulmonibus, aut resolutis costa-
rum musculis, aut perforato thorace, quia non satis spiritus cum efflatu ad
laryngem compellitur, vox quæ illius est actio aut supprimitur aut etiam
perit. Quinetiam magna venarum, quæ ad jecur sunt obstructio impedit,
quo minus sanguinū fiat in omne corpus distributio, efficiūq; ut alimentū
penuria languescat corpus, tandemq; atrophia contrahescat.

IX. Accidit autem sive Hæc sive Illa Condolentia non nisi inter
partes conjunctas. Conjunctio vero alia Manifesta est, alia Occulta.
Manifesta Conjunctio est, quæ fit per Continuitatem, *σύνφυσιν*, eamq;
Immediatam aut Mediatam; vel per Contiguitatem, *ὁμιλίαν*. Occulta
conjunctio est quæ fit per communem toti corpori & omnibus parti-
bus *ξύμπνοιν καὶ ξύρροιν*.

X. MANIFESTE consentiunt, & quidem per CONTINUITA-
TEM I. Immediatam: Cerebrum & Nervi: Cor & Arteriæ: Epar &
Venæ: Ventriculus & Intestina. II. Mediatam, intermediis ductibus
α. Amplioribus: Oesophago, Fauces & Ventriculus: *Asperâ Arteriâ*, os
& Pulmones: *Ureteribus*, Renes & Vesica. β. Angustioribus 1. Veni,
Epar & totum corpus. 2. Arteriis, Cor & totum corpus. 3. Nervi, Cere-
brum & Oculi aliæq; nervosæ & nervis præditæ partes, Manus & Cer-
vix; Manus & Pectus. 4. Membranis: Latera & jugulum; Epar & Cla-
viculæ. 5. Ligamentis; Uterus & Dorsum. 6. Musculis: Tempora & O-
culi. 7. Spina Dorsi: Uterus & Cerebrum; Cerebrum & Intestina. Per
CONTIGUITATEM, *ὁμιλίαν* sive viciniam & Contractum conjun-
tur in *Ventre Infimo*: Ventriculus, Epar, Lien, Septum transversum, Ve-
sica, Intestinum rectum. In *Medio Ventre*: Pulmones, Cor, Diaphragma,
Oesophagus, Latera. In *Supremo Ventre*: Cerebrum & Spina princi-
pium.

XI. { Sit Privativa vel Posi- { *ὁμιλίαν* Contiguitatem
Ut ita Sym- { tiva
path. { Contingat { Manifestam { *σύνφυσιν* Con- { immediatam
per { itam { tinuitatem { sam { media. { α.
{ Occultam, *ξύμπνοιν καὶ ξύρροιν* { β. 1, 2, 3, &c.

Licet alii plures vel pauciores cōstituant Sympathias species. Vide Casp.
Peuceri *Metb. General.* p. 7. Sennerti *Disp. de Doloꝛe capitū lib. 1. part. 3.*
Sect.

Señ. l. c. 3. pag. 739 Qui Sympath. triplicem constituunt h. m. ut Prima sit *κῶνιον*; Secunda *κῶνιον*; Tertia *κῶνιον*: Sed minus distinctè, cum *κῶνιον* in Consensu & per *κῶνιον* & per *κῶνιον* locum habeat. Laurentius communem istam distinctionem retinere videtur, quam Galenus *lib. 3. Epid. comm. 1.* ex Sabini sententia recitat, cum *lib. 1. sue Anatom. Quest. 30.* vel ad Generis similitudinem vel ad operis societatem, vel ad communionem & Continuitatem vasorum ac membranarum omnem consensum refert. Joh. Riolanus *Gener. Meth. Med. c. 1.* hac in re varius est. Videatur præ reliquis Taurellus *Medic. Pract. Meth. p. 46. c. de partium Consensu.*

XII. Nos præter supra allatas Consensus rationes & modos, quotquot passim afferuntur, suo loco relinquimus, cum *primò* is, qui propter familiaritatem Generis (Physici) sive Substantiæ similitudinem, contingere dicitur (v.g. cum nervosum nervoso, Venosum venoso, Arteriosum arterioso condolet) propter *κῶνιον* contingat: & *secundò* Familiaritas operis per se nullum consensum pariat: nec obstat de mammarum cum Utero consensu exemplum; neq; quod scalptis auribus suboritur Tusis, cum longè aliæ & veriores utriusq; hujus Consensus causæ sint, ut deinceps apparebit.

XIII. Hinc antequam ad Signa progrediamur nostras assertiones pluribus Exemplis confirmasse non inutile erit, in quem finem 1. à Galeno allata exempla, *lib. de loc. aff. 1. c. 6.* hinc repetita volumus 2. Ex Bartholino sequentia colligimus De Consensu Mammarum & Uteri per venas vide *lib. 1. c. 6. & 1. 2. c. 1.* Cordis & Stomachi per Nervos & viciniam. *l. 1. c. 9.* Ventriculi & Diaphragmatis *ibid.* Ventriculi & Lienis per vas breve *ibid.* Ventriculi & vesicæ fellis per ductum biliarium sive meatum felleum, *ibid. c. 15.* Ventriculi & Cerebri per nervos *l. 1. c. 9.* adde partium *l. 1. c. 14. circa finem.* Renum & Coli per viciniam & ligamenta. *l. 1. c. 11. c. 17.* Renum & Lumborum Diaphragmatis per Membranam, *ibid.* Uteri & Lumborum per Nervos *l. 1. c. 19.* Vesicæ cervicis & colli uteri, item osium coxæ *l. 1. c. 20.* Testium & Cordis *l. 1. c. 22. circa finem.* Uteri & Cerebri *l. 1. c. 28.* Maxillæ labiiq; musculorum & Diaphragmatis *l. 2. c. 3.* Temporum & frontis per Musculos, *l. 3. c. 7.* Temporum cum Cerebro per nervos *l. 2. c. 11.* Temporum & Maxillæ inferioris per Musculos, *ibid.* Gulæ & Ventriculi per communem tunicam *l. 3. c. 12.*

XIV. Hisce ex Barthol. collectis Exemplis merito conjunguntur.

B 2

quæ

quæ Sennertus 6 7. Paral. ad lib. 3. part. 2. c. 4. Instit. proposita habet, ubi Tria communia genera Sympath. postquam recitavit his verbis: *Partium Humani corporis consensum Gal. aliquot in locis triplicem facit: Primus est Symp. Generis, cum pars una alteram afficit ob partem, quæ utriusque communis est continuitatem quæ fit per nervos & membranas. Secundus est Sympath. ob Operis familiaritatem, quæ est inter partes quæ ad unum opus sunt destinate. Tertius est Sympat. vicinitatis, cum pars vicina alia aliam per sensibiles & insensibiles meatus afficit: Et porro inquit. Verum cum posteriores duæ differentiæ per se planæ sint, de prima saltem agemus: eo quod nomine sequentia subjicit exempla. 1. De Consensu Thoracis Brachiorum & Manuum per Nervos. 2. ex lib. 1. de locis Aff. Gal. c. 6. Dorsi & Digitorum per nervos. 3. Cervicis & Diaphragmatis per nervos. 4. Colli cum labro inferiori per musculos & nervos. 5. Brachii & Osis sacri per Musculum. 6. Temporum & maxillæ per nervos. 7. Brachi & pectoris per Musculum. 8. de Consensu Osis pubis & Humeri per communem tunicam musculi abdominis & Brachii. 9. Occipitii & quintæ Thoracis vertebræ per musculos. 10. Costarum & Lumborum & pubis & Testiculorum per Musculum. 11. Osis pubis & sterni per Musculum. 12. Thoracis & Osis sacri per musculum. 13. Dorsi & Cervicis per Musculum. 14. Thoracis & Cervicis per Musculum. 15. Dorsi & Osis sacri & illorum per Musculi tendines. 16. Cubiti & Scapulæ per Musculum. Pisciculum dictum. 17. Humeri & Digitorum per Musculum. 18. Cubiti & Digitorum per Musculum. 19. Digitorum & præsertim etiam minimi cum externo humeri tuberculo per Musculum. 20. Indicis & Cubiti vel Ulnæ per Musculum. 21 & 22. Pollicis & Cubiti per Musculum. 23. Manus & Humeri per Musculum. 24. Tibiæ & Osis ilii per Musculum. 25. Tibiæ & Osis pubis per Musculum. 26. Tibiæ & Coxendicis per Musculum. 27 - 32. Femoris & Osis sacri per Musculum. 33. Femoris cum Lumborum vertebris per Musculum. 34 & 35. Calcanei & femoris per Musculum. 36. Pedis & Calcanei cum Tibia & fibula per Musculum. 37. & 38. Digitorum pedis & Calcanei cum Tibiâ & Fibulâ per Musculos. (Conjungat, qui vult, Indicem Sanct. Sanct. & præter hæc alia etiam inveniet exempla.) De hisce autem notet Epilogum, quem Sennertus subjicit his verbis: *Ex quibus omnibus apparet, in variis motus læsionibus, non semper causam in parte cujus motus impeditur, sed etiam in distantibus, unde muscoli partem aliquam moventes exoriuntur, vel per quam incedunt* & pro.*

& progrediuntur, barere posse. Medici ergo est inquirere, in qua parte morbus primarius motus læsi causa, consistat, & illi medicamenta adhibere, non verò semper parti affectæ.

XV. Quæ ultima verba ex antecedentibus ita illustrari poterunt. v. g. Consensus est I. Quintæ vertebræ Thoracis cum Brachio, per Nervum inde transmissum; unde fieri potest, ut Brachium adduci non possit, nullo licet existente in ipso Brachio affectu; adeoque medicamenta applicanda non Brachio, sed Spinæ Dorfi. II. Dorfi & Digitorum manus per Nervum inde transmissum; unde fieri potest, ut digitorum sensus imo & motus lædi possit, nullo existente in ipsis digitis affectu: adeoque medicamenta non applicanda digitis, sed Dorso. III. Cervicis & Diaphragmatis, per Nervos; unde fieri potest, ut ratione Diaphragmatis difficultas respirationis contingere possit, nullo existente in cervice affectu: adeoque medicamenta non cervici sed Diaphragmati præscribenda. IV. Lati musculi colli & labii inferioris, per Nervos; unde fieri potest, ut labii motus lædatur, nullo affectu existente in labro: adeoque non labio medicamenta applicanda sed colli musculo V. Ossis sacri cum Brachio per Musculum; unde fieri potest, ut Brachii motus impediatur, in brachio nullo affectu existente: adeoque non brachio sed Ossi sacro Medicamenta applicanda. VI. Temporalis musculi & maxillæ inferioris per Nervum; unde fieri potest, ut masticatio impediatur, nullo in maxilla existente affectu; adeoque non maxillæ sed musculo temporali applicanda sunt medicamenta. VII. Thoracis & Brachii per Musculum; unde fieri potest ut Brachii motus impediatur nullo affectu in Brachio existente; adeoque non brachio, sed pectori medicamenta applicanda. Et ita consequenter judicandum de aliis.

XVI. Sequitur ut de *signis* pauca subjiciamus: Si quæ alia pars prior læsa fuerit, quam læsionem alterius partis læsio consequatur, eaq; talis sit, ut aliquo condolentiæ modo contingere potuerit, pro Sympath. habebitur, præsertim si ad prioris affectus intensiorem intendatur, & ad remissionem remittatur. Porro si condolentiæ ille modus talis fuerit, ut causa communicari, & talis etiam fuerit partis aptitudo, ut proprium affectum inde facile contrahere potuerit, pro *Idiogenæ* habebitur.

XVII. *Utilitatem* hujus Doctrinæ res ipsa loquitur: siquidem dicente Sanct. Sanct. p. 28. *Nemo in egritudinem prolabitur, quin cadat*

in varias affectuum ideas; tanta enim in corpore nostro est harmonia & partium consensus, ut si aliqua pars est laesa, eadem extempit vel paulo post plures in confortium trahat, unde diversus in agri affectionum misturas suboritur experimur, in qua affectuum confusione, nisi & quae primo & quae per consensum contingant, & quo consensu modo, ex qua causâ accurate distinxerimus, in mille errores inciderimus.

XII. Illorum Errorum ex dicto autore exempla quoque subiecisse cum operæ pretium videatur non parvum, nos Conclusionis loco subijcimus sequentia: ita autem *lib. 2. Meth. vit.* Errorum habet. Errant: *Cap. 6.* Qui utuntur remediis calfacientibus in Ventriculo rugitibus pleno, laeso ob caliditatem Epatis (in quo Exemplo simul observatur affectuum Protopathia, Idiopath & Sympathia.) *Cap. 7.* Qui putant, quamlibet sitim, potationibus auferri posse: in quo Exemplo observari poterunt Symp. Generis & vicinitatis. *Cap. 8.* Qui ex tensione Musculorum rectorum volunt colligere Mesenterium esse obstructum; quia nulla talis Symp. est inter Mesent. & Musculos rectos. *Cap. 9.* Qui nesciunt corporis nostri varia arcana, quæ cognosci possunt per Symp. Generis. *Cap. 10.* Qui labiis illorum, qui non possunt labrum infernum deorsum trahere & ad latus movere, ob læsionem factam in lato musculo, adiungunt localia, cum in jugulo aliquando sit apponenda. *Cap. 11.* Qui ignorant, quod interdum labium oblique non possit trahi à lato musculo, ob morbum existentem, tum in tertio pari nervorum cerebri, tum in tertia vertebra cervicis. *Cap. 12.* Qui illis, qui inferiorem maxillam constringere non possunt ob læsum musculum temporalem, inungunt semper maxillam, quando tempora tantum essent inungenda. *Cap. 13.* Qui sunt ignari, aliquem non posse constringere maxillam inferiorem ob læsionem musculi temporalis, factam in Nervorum exordiis. *Cap. 14.* Qui illis, qui non possunt inferiorem maxillam aperire, oleis amygdalinis vel alterius generis semper maxillam inungunt. *Cap. 15.* Qui illis qui non possunt brachium pectori adducere ob funis tormentum, occurrunt lanâ succida, linimentis, inunctionibus, brachiis; quando pectori esset occurrendum. *Cap. 16.* Qui localia auxilia applicant brachiis per Symp. læsis, quando potius natibus deberent applicari. *Cap. 17.* Qui topicis tractant cervicem læsam per Symp. à morbo existente circa quintam thoracis vertebra. *Cap. 18.* Quibus latet Symp. affectuum musculorum ventris, & quod dolor etiam esse possit in Testiculis causa doloris existente circa sextam costam. *Cap. 19.* Qui pubem dolore affectam tractant.

Stant Anodynis. quando causa doloris pubis, non est in pube, sed inter
 Sternon & Mucronatam cartilagineum. *Cap. 20,* Qui topica applicant.
 pectori, cervici & brachiis. quando ossi sacro laeso à morbo existente in
 exordio quarti Musculi Thoracis essent applicanda. *Cap. 21,* Qui topicis
 tractant cervicem, dum non poterat flecti ob protopathiam existentem
 in quinta thoracis vertebræ. *Cap. 22,* Qui ex ignoratâ Symp. inter Septi-
 mam thoracis vertebræ & cervicem in plures prolabantur errores.
Cap. 23, Qui cervicem inungunt vel dorsum, quando postrema ossis sa-
 cri pars esset inungenda. *Cap. 24,* Qui cubitum, quando non potest fle-
 cti ad pectus, inungunt, quando scapula vel collum esset inungendum.
Cap. 25, Qui digitos manus illorum, qui non possunt flectere secundos
 articulos, inungunt, quando causa hujus Symptomatis & in humero,
 vel in rete, vel in collo. *Cap. 26,* Qui digitis illorum qui tertium arti-
 culum quatuor digitorum, pollice excepto, flectere non possunt, loca-
 lia adjungunt; quando aliis longè diversis partibus essent adjungenda.
Cap. 27, Qui inungunt quatuor digitos, pollice excepto, qui non possunt
 extendi, ob morbum existentem, non in digitis, sed in humero & aliis
 partibus. *Cap. 28,* Qui digito indici, qui non potest extendi, adjungunt
 topica, quando causa læsionis est in cubito vel in cervice. *Cap. 29,* Qui di-
 gitum Pollicem, cujus tertius articulus, non potest extendi, inungunt,
 quando causa læsionis est in cubito vel cervice. *Cap. 30,* Qui semper bra-
 chiale illius, qui non potest ipsum extendere, topicis tractant, cum ali-
 quando hujus læsionis causa sit in humero. *Cap. 31,* Qui semper inungunt
 brachiale illorum, qui non possunt manum supinam reddere & flectere
 brachiale, vel ob tremorem non possunt scribere. *Cap. 32,* Qui Topicis
 tractant tibiam quæ non potest trahi sursum versus inguen alterius
 tibiæ ob morbum existentem in ilibus. *Cap. 33,* Qui Topicis tractant ti-
 biam illorum, qui non possunt tibiam super tibiam deferre ob mor-
 bum existentem circa os pubis. *Cap. 34,* Qui inungunt tibiam, quæ
 introrsum flecti non potest ob morbum existentem in coxendice, in
 osse sacro vel lumbis. *Cap. 35,* Qui topicis tractant tibiam quæ non po-
 test flecti in rectum ob morbum existentem in coxendice. *Cap. 36,* Qui
 inungunt tibiam, quæ in rectum extendi non potest, ob morbum exi-
 stentem in ilium appendice vel in osse sacro. *Cap. 37,* Qui inungunt ti-
 biam quæ non potest extendi, ob noni Musculi læsionem quando essent
 inungenda ilia vel lumborum vertebræ. *Cap. 38,* Qui inungunt femur,
 quod in rectam lineam extendi non potest ob morbum existentem in
 coccy.

coccyge. *Cap. 39.* Qui inungunt femur quod trahi sursum & moveri introrsum non potest, ob morbum existentem in undecima & duodecima vertebra thoracis. *Cap. 40.* Qui pedem & calcem inungunt, quando internum caput femoris esset inungendum. *Cap. 41.* Qui semper calcaneum inungunt, quando versus anteriora, in obliquum non potest moveri, cum modò in femore, modo in osse sacro possit esse morbus. *Cap. 42.* Qui extremos digitos pedis topicis tractant, dum non possunt extolli versus genua, calcem premendo ob morbum existentem in tibia. *Cap. 43.* Qui Topicis tractant digitos pedis, quando tertium internodium quatuor digitorum & secundum Pollicis flecti non possunt ob morbum existentem sub genu.

XIX. Atq; ita hanc Doctrinam, bono cū Deo, concludimus; quam quia plenius & succinctè tamen proponere volumus, non potuimus, quin aliorum autorum verba aliquando citarem, notabilia loca indigitarem, & copiosè exempla ascisceremus, quæ omnia in ipsius lectoris gratiam & commodum quia facta sunt ille, æquo animo accipiet, allegata loca inspiciet, verba considerabit, exempla Theſibus applicabit, id quod non sine fructu futurum spondemus.

XX. COROLLARIUM unum atq; alterum addidisse suffecerit. Quæritur.

1. An Sympathia sit in fieri tantum, & πάθημα? Aff.
2. An omne πάθημα sit Sympathia? Neg.
3. An δδνεπαθήεια partim in fieri sit, partim in facto esse? Aff.
4. An πρωπαθήεια in absoluto facto esse tantum sit? Aff.
5. An omnis ιδιοπάθεια sit πρωπαθήεια? Neg.
6. An omnis πρωπαθήεια sit ιδιοπάθεια? Aff.
7. An semper πρωπαθήεια sit principalis, qui primo loco in Curatione attendi debeat affectus; an verò δδνεπαθήεια magis aliquando attendi mereatur? Post. Aff.

An Arte Medicâ prolongari possit hominis vita? Aff.

An liceat Medico vitam hominis prolongare, imminentes morbos averruncare & præsentem eradicare? Aff. Nec tamen nos, quod non nemo facit, stultitiæ impiæq; temeritatû arguimus illos, qui hanc rem in dubium vocant, nec ad Anityras remittimus, ut caput expurgent jugero Hellebori.

ΘΕΩ ΠΑΝΤΟΤΕ ΔΟΞΑ.

& progrediuntur, habere posse Medici ergo est
morbus primarius motus læsi causa, consistat, & il
non verò semper parti affecta.

XV. Quæ ultima verba ex antecedentibus
v. g. Consensus est I. Quintæ vertebræ Thoracis
vum inde transmissum; unde fieri potest, ut Br
sit, nullo licet existente in ipso Brachio affectu
applicanda non Brachio, sed Spinæ Dorsi. II.
nus per Nervum inde transmissum; unde fieri
sus imo & motus lædi possit, nullo existente in
que medicamenta non applicanda digitis, sed
Diaphragmatis, per Nervos; unde fieri potest, u
tis difficultas respirationis contingere possit, n
affectu: adeoq; medicamenta non cervici sed
benda IV. Lati musculi colli & labii inferioris
potest, ut labii motus lædatur, nullo affectu ex
non labio medicamenta applicanda sed colli m
Brachio per Musculum; unde fieri potest, ut Br
in brachio nullo affectu existente: adeoq; non
Medicamenta applicanda. VI. Temporalis mu
ris per Nervum; unde fieri potest, ut masticatio
maxilla existente affectu; adeoq; non maxillæ
applicanda sunt medicamenta. VII. Thoracis
lum; unde fieri potest ut Brachii motus impe
Brachio existente; adeoq; non brachio, sed pe
plicanda. Et ita consequenter judicandum de a

XVI. Sequitur ut de *signis* pauca subji
prior læsa fuerit, quam læsionem alterius partis
talis sit, ut aliquo condolentia modo continge
path. habebitur, præferum si ad prioris affectu
tur, & ad remissionem remittatur. Porro si con
lis fuerit, ut causa communicari, & talis etiam f
proprium affectum inde facile contrahere potui
habebitur.

XVII. *Utilitatem* hujus Doctrinæ res ipsa
cente Sancti. Sancti p. 28. Nemo in ægritudinem

B 3

the scale towards document

